

Läkemedelsboken 2011–2012

Utgivare
Läkemedelsverket

Redaktionskommitté

Håkan Odeberg (ordförande), Landstinget Blekinge kompetenscentrum, Karlskrona
Annika Andén Bergnäsets vårdcentral, Luleå
Anders Carlsten Läkemedelsverket, Uppsala
Leif Gothefors Klinisk vetenskap, pediatrik, Umeå Universitet, Umeå
Tove Gunnarsson Psykiatri Nordväst samt Centrum för psykiatriforskning, Stockholm
Bengt Jeppsson Kirurgiska kliniken, Skånes universitetssjukhus, Malmö
Marianne Jertborn Infektionskliniken, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg
Bengt Järhult Vårdcentralen i Ryd
Hans Liedholm Lund
Jan Liliemark SBU, Stockholm
Gert Ragnarsson Läkemedelsverket, Uppsala

Redaktör

Helena Ramström Läkemedelsverket, Uppsala

Grafisk produktion

Helena Ramström Läkemedelsverket, Uppsala
Lars Johansson Mallverkstan i Uppsala

Tryck

Elanders Sverige AB

ISBN

978-91-979605-0-2

© Copyright

Läkemedelsverket

Förord

Detta är den 18:e utgåvan av Läkemedelsboken (LB). Med anledning av apoteksmarknadens omreglering har Läkemedelsverket tagit över ansvaret för utgivningen från Apoteket AB, som gett ut boken sedan den första utgåvan 1977.

LB finns tillgänglig förutom som en traditionellt tryckt bok även i elektroniskt format på Internet (www.lakemedelsboken.se).

Kapitelförfattarna svarar själva för innehållet även om redaktionskommittén, fristående från Läkemedelsverkets myndighetsuppdrag, granskat innehållet och i dialog med författarna vinnlagt sig om att innehållet inte står i strid med officiella direktiv, riktlinjer eller vetenskap och beprövad erfarenhet. Ledamöterna i redaktionskommittén har en omfattande klinisk erfarenhet och är väl insatta i forsknings- och utvecklingsarbete inom sitt område och har ett brett nätverk inom såväl Läkemedelsverket och SBU som Svenska Läkaresällskapet och Apotekarsocieteten.

Redaktionskommitténs ledamöter och samtliga författare har fått redovisa eventuella jävsförhållanden och bindningar till läkemedelsindustrin och dessa har bedömts och godkänts enligt det regelverk som finns inom Läkemedelsverket.

Läkemedelsbokens övergripande målsättning är nu, liksom tidigare, att ge producentoberoende information om läkemedelsbehandling vid vanliga sjukdomstillstånd. Boken innehåller också kapitel som tar upp mer övergripande aktuella aspekter om läkemedelsanvändning samt kapitel om regelverket inom läkemedelsområdet.

LB vänder sig framför allt till allmänläkare, läkare under specialistutbildning eller allmäntjänstgöring samt medicine och farmacie studerande, men också till läkare som behöver råd vid medicinska problem utanför den egna specialiteten. LB används som ett uppslagsverk av alla kategorier av sjukvårdspersonal inklusive farmaceuter.

Behovet av information om läkemedel ökar för varje år allt efter introduktionen av nya läkemedel, och ny information tillkommer om redan tillgängliga preparat. Detta innebär behov av ökat textutrymme och för att inte LB i sin tryckta form ska bli alltför omfattningsrik finns sedan föregående utgåva vissa av specialkapitlen samt alla kapitel som behandlar regelverket bara tillgängliga i webbutgåvan. Sammanfattningar av webbkapitlen ingår i bokversionen.

I bokens terapikapitel beskrivs olika sjukdomstillstånd, deras förekomst, symptom, diagnostik och behandling, varvid läkemedel placeras in i ett helhetsperspektiv i vilket även icke-farmakologiska lösningar ingår.

Terapikapitlen om akutmedicin, i början av boken, har sidorna markerade med färg i kanten för att man snabbt ska kunna hitta dessa. Terapikapitlen är därefter i huvudsak uppställda enligt ATC-ordning med avdelningar innehållande ett antal kapitel inom närliggande ämnesområden. Kapitlen avslutas vanligen med en preparatförteckning. Denna tjänar som en namnnyckel och orientering för läsaren med exempel på aktuella läkemedel (årsskiftet 2010/2011) inom kapitlets ämnesområde.

Indikationer och doser för läkemedel revideras kontinuerligt och läsaren rekommenderas att hämta aktuell information från www.lakemedelsverket.se, www.sbu.se, www.socialstyrelsen.se, www.tlv.se, www.fass.se samt aktuell vetenskaplig litteratur. För utförlig information om tillgängliga läkemedel inklusive parallellimporterade läkemedel och generika hänvisas till apotek.

Nytt för denna utgåva är en särskild satsning på informationen om läkemedelsbehandling av barn varvid en särskild pediatrik granskning har skett av alla terapikapitlen. Kapitlet *Vanliga problem under småbarnsåren* har nya författare och två nya kapitel har tillkommit om läkemedel och barn, varav det ena beskriver allmänna och det andra praktiska aspekter att ta hänsyn till. Ett annat nytt terapikapitel är *Transplantationsimmunologi och organtransplantationer* som utgör ett komplement till kapitlet *Allergiska och immunologiska sjukdomar*.

I specialkapitlen betonas hur viktigt det är att känna till evidensen för nyttan av aktu-

ellt läkemedel, dess farmakokinetik, biverkningsmönster, interaktioner med annan medicinering och naturläkemedel samt dess miljöpåverkan. Dessutom tas mer övergripande aspekter upp om läkemedelsanvändning såsom hälsoekonomi och IT-stöd.

Ett nytt specialkapitel är *Läkemedelsbehandling av äldre på särskilt boende och i hemsjukvård* och ett annat är *Trafik, riskfylldt arbete och läkemedel*. Ytterligare nya specialkapitel är *Olagliga läkemedel* och *Behandling med hyperbar syrgas (HBO)*.

I regelverkskapitlen beskrivs de olika lagar och förordningar som finns inom läkemedelsområdet.

Synpunkter till redaktionen när det gäller denna utgåva av LB och förslag inför kommande utgåvor tas tacksamt emot, se vidare information om kontaktuppgifter på webbplatsen för LB.

Ett varmt tack går till samtliga författare för ett utmärkt arbete, liksom till redaktionskommittén för dess värdefulla insatser. Till sist vill vi på redaktionskommitténs och egna vägnar framföra ett tack till involverade personer på Läkemedelsverket utan vars enträgna arbete denna bok inte varit möjlig.

Uppsala i april 2011

Håkan Odeberg

Ordförande
i redaktionskommittén för
Läkemedelsboken

Helena Ramström

Redaktör
för Läkemedelsboken

Gert Ragnarsson

Direktör för Tillsyn och
vetenskaplig information
vid Läkemedelsverket